

BROERS WAREN WE

Peter Muyshondt & Han Zinzen

**BROERS
WAREN WE**

Uitgeverij
**VRJ
DAG**

De opbrengst van de royalty's van Peter Muyshondt gaat integraal naar Free Clinic, Activeringswerk.

© 2015 – Peter Muyshondt, Han Zinzen & Uitgeverij Vrijdag
Jodenstraat 16, 2000 Antwerpen
www.uitgeverijvrijdag.be

Omslagontwerp en -illustratie: Serge Baeken
Vormgeving binnenwerk: theSWitch
Foto Peter Muyshondt: Etta Muyshondt
Foto Han Zinzen: Tina Mertens

NUR 402
ISBN 978 94 6001 321 8
D/2015/11.676/257

e-boek
ISBN 978 94 6001 322 5

Niets van deze uitgave mag door middel van elektronische of andere middelen, met inbegrip van automatische informatiesystemen, worden gereproduceerd en/of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voorwoord

Ik wroet, woel en zucht. Ik twijfel, ook over mijn twijfels. Moet ik doen wat van me verwacht wordt, of waar ik zin in heb? Ik heb het niet over iets banaals. Ik heb het over het uiten van wat ik voel na de dood van mijn broer Tom. Ik wil het uitschreeuwen, tegen schenen trappen, aan de kaak stellen. Maar ik ben politieofficier. Politieofficieren doen zulke dingen niet, die mogen dat niet, dat is ongepast, zeker als het gaat over dingen als drugs. Tom is gestorven aan drugs.

De ene zegt dat mijn twijfel onterecht is, dat ik me moet uiten, dat ik dat aan Tom verschuldigd ben. Iemand anders waarschuwt me omdat het niet op prijs gesteld zal worden. Pingpong. In hippe bedrijven levert dat creativiteit op. In mijn geval irritatie en stress.

U zult als lezer die aanhoudende twijfel tegenkomen. Het is namelijk ongewild de rode draad in mijn leven met Tom, in mijn leven na Tom en bijgevolg doorheen dit boek.

Ik ben hoofdcommissaris van politie. Ik ben gevormd door de Koninklijke Cadettenschool, heb een militaire universitaire opleiding genoten aan de Koninklijke Militaire School en ben afgestudeerd als criminoloog aan de Universiteit van Gent. Ik heb nadien nog diverse bijkomende opleidingen gevolgd en maak een mooie lineaire carrière. Ik heb een prachtig gezin met drie schatten van kinderen.

Tom heeft nooit een diploma hoger secundair onderwijs behaald. Hij heeft, via de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbe-

middeling, wel een opleiding tot lasser gevolgd, enigszins onder dwang van zijn justitie-assistent. Van bijkomende opleidingen was geen sprake. Zijn carrière was ook lineair, zij het dan neerwaarts. Hij heeft nooit een vrouw gehad en van kinderen hebben we geen weet. Hij is in 2006 gestorven met een naald in zijn arm.

Ik heb gekozen voor die loopbaan bij de politie. Die keuze heeft me in mijn relatie tot Tom vaak voor dilemma's gesteld. Tot op de dag van vandaag worstel ik met die dualiteit. U zou die dualiteit gemakshalve kunnen herleiden tot een keuze tussen enerzijds gedrag dat sociaal wenselijk is, dat toekomt aan een wetsdiender, dat het algemeen belang dient, en anderzijds gedrag dat daar tegen indruist en in het belang van de bloedverwant gesteld wordt. Ik heb doorgaans gekozen voor dat algemeen belang, waarbij ik hardnekkig vasthield aan de maatschappelijk aanvaarde gedragsregels en er tegelijk innerlijk continu een strijd mee voerde. Ik speelde mijn rol als diender met bravoure door te doen wat van me verwacht werd en liet zo mijn broer in de kou staan.

De drugs, en niet alleen de illegale, hebben hem kapot gemaakt. Ook de legale medicatie, voorgeschreven door tal van artsen, en alcohol, alom verkrijgbaar en sociaal en cultureel erfgoed.

Tom heeft natuurlijk zelf die drugs genomen, en veel ook. Hij werd daar niet toe gedwongen. Dat is correct. Geen reden om dat te betwisten. Hoewel. In het begin was het een keuze, maar nadien niet meer. Het werd een monster dat hem in zijn greep hield en waarmee hij alleen de strijd moest aanbinden. Want laat ons eerlijk zijn, hij stond er helemaal alleen voor.

Dat is een ongemakkelijke gedachte. Want heeft de familie niet al het nodige gedaan om hem te helpen? Was het op de duur niet gewoon onhoudbaar om hem nog binnen te laten? Natuurlijk! Waren er niet de ontelbare pogingen van Tom zelf om binnen de reguliere hulpverlening van zijn monster af te geraken? Absoluut! Ligt het aan de hulpverlening dat Tom er niet in geslaagd is? Zeer zeker niet. Kon justitie, binnen het arsenaal aan middelen dat haar ter beschikking staat, niet meer creativiteit aan de dag leggen of sneller dwang gebruiken? Justitie heeft al het mogelijke gedaan, vanuit een oprechte bezorgdheid voor Tom. Daarvan getuigen de verschillende vonnissen in eerste aanleg en de beschikkingen van de Raadkamer en de Kamer van Inbeschuldigingstelling.

Ik schrijf dit zonder enige vorm van cynisme. Iedereen heeft al het nodige en mogelijke gedaan om Tom te bevrijden van zijn bloeddorstig gedrocht.

En toch is Tom dood.

Ik heb dit boek samen met een auteur geschreven, want ik ben dat niet. Ik maak eerder deel uit van een complex verhaal, dat in feite niet eens zo wereldschokkend is. Mensen die het oorlogsgebied waarin ze wonen ontvluchten om een beter leven te zoeken en dan na aankomst beschimpt en als profiteur bestempeld worden, hebben meer nood om hun verhaal te brengen. Vrouwen die jaren door het juk van religies onderdrukt worden, kennen veel te weinig gehoor. Psychiatrische patiënten, en je kan al snel als dusdanig gecatalogeerd worden, verdienen aanzienlijk meer aandacht. Kinderen die in een gewelddadige gezinsomgeving moeten opgroeien, en als gevolg daarvan geplaagd worden in een instelling, hebben

recht op meer begrip als ze dingen doen die niet conform de norm zijn. In tegenstelling tot die mensen, met zoveel ingrijpendere problemen, bekleed ik een maatschappelijk relevante en getolereerde functie.

En toch wil ik mijn verhaal doen. Om verschillende redenen. Eén daarvan is dat broers en zussen van bijzondere mensen doorgaans vergeten worden. Hoe vaak kreeg ik niet de vraag hoe het met mijn ouders ging terwijl niemand zich ooit de vraag stelde of het verlies van Tom ook voor mij – of mijn zus – niet bijzonder zwaar om dragen was? Als er al eens ‘context’ betrokken werd bij het therapeutisch traject van Tom – want zo worden wij genoemd binnen de hulpverlening –, dan was het met zekerheid de ouders. Broers en zussen komen nergens aan bod, laat staan vrienden en kennissen die ook allemaal getroffen worden door de problematiek van verslaving. Op een recente studiedag van de Vereniging voor Alcohol en andere Drugsproblemen is gebleken dat er in de hulpverlening, alleszins wat dat punt betreft, geen enkele verbetering is ten opzichte van tien jaar geleden.

Een andere reden is dat ik mijn broer wil bedanken voor de rijkdom die hij me gebracht heeft. Ironisch genoeg moest hij sterven om me dat te doen inzien. Zijn dood verplichtte me abrupt en zonder eraan te ontkomen om na te denken over mijn eigen houding ten aanzien van hem, over de politieorganisatie met haar specifieke cultuur, over de houding van die organisatie ten aanzien van junkies en andere maatschappelijk kwetsbaren, over de waarden en normen zoals die op papier staan en de wijze waarop die daadwerkelijk belichaamd worden, over de cruciale rol van de individuele politiemensen die in hun interactie op straat een wezenlijk verschil kunnen

maken tussen oplossing en probleem, over de zin en onzin van bepaalde procedures en richtlijnen, over het *management denken* binnen dienstverlenende sectoren, over minderheden en hun zwakke positie, over sloganesk taalgebruik dat het handelen beïnvloedt, over racisme en empathie, over integriteit...

Nochtans gaat dit boek niet over het Belgische drugbeleid, al zal u links en rechts raakvlakken merken. Het zou van plat opportunisme getuigen om Toms dood te gebruiken om het beleid te bekritisieren. Er zijn bovendien al meer dan genoeg experts op dat vlak, waarvan er enkelen zelfs echt iets te vertellen hebben.

Dit boek gaat over relaties, over rollen en over miserie en nog meer miserie, over onmacht en frustratie. Het gaat over humor met groene kantjes, over woede en bekakte hypocrisie, over lafheid en grootspraak, over gemakzucht.

Ik heb Han Zinzen gevraagd dit verhaal op te tekenen. Het is geschreven vanuit het standpunt van een verteller en het heeft twee hoofdpersonages. Mocht ik zelf de pen hebben vastgehouden, dan zou ik allicht te veel schroom hebben gehad om de zaken eerlijk te reconstrueren. Ik zou te veel vertrokken zijn vanuit het referentiekader waarin ik ben opgeleid. Het zou de werkelijkheid oneer hebben aangedaan. Het zou een sociaal wenselijk en *politieconform* boek geworden zijn, waar niemand op zit te wachten.

Ik heb Han verschillende keren willen corrigeren vanuit die verlamme koudwatervrees. Hij heeft soms geluisterd, maar zeker niet altijd. En dat is goed. Ik had iemand nodig

die de realiteit eerlijker kon weergeven. Dat was af en toe heel pijnlijk. Want ik was vaak de grote afwezige op momenten dat Tom me nodig had.

Aan de hand van geschriften van Tom zelf, een uitgebreid dagboek van mijn vader, verschillende documenten zoals huurcontracten, vonnissen van rechtbanken, arbeidscontracten, talrijke interviews met vrienden van toen, en bezoeken links en rechts, hebben we de levensweg van twee broers – zij het niet altijd perfect chronologisch – gereconstrueerd. We hebben de pijnlijke details niet gemedan. Volgens ons is elke anekdote relevant. Alles is echt gebeurd, niets is verzonnen, al zijn er gebeurtenissen samengevoegd en werd het verhaal hier en daar bewerkt om het leesbaar te maken. Het is echter geen academisch werk.

Dan is er nog onze zus, die enkele jaren ouder is. Zij werd op haar negende gediagnosticeerd met schizofrenie en borderline. Uit respect voor haar wil ik niet ingaan op dit thema. U zult begrijpen dat haar ziekte een impact had op ons gezinsleven, maar je kunt de schuld voor wat er allemaal gebeurd is bezwaarlijk in de schoenen van een negenjarige schuiven. Het is dan ook een bewuste keuze om die verhaallijn uit het boek te weren.

Tot slot wil ik met dit boek de waarheid eren. Want weet u, ik ben trots op mijn broer. Ik keek op een bepaalde, voor sommigen wellicht onbegrijpelijke, manier op naar mijn kleine broer. Ik ben jaloers op hoe hij in het leven stond. Tom was niet alleen een junk en een crimineel. Hij was vooral een fijne kerel.

Peter Muysshondt

We zijn mens onder de mensen en mogen het dan wel graag anders laten uitschijnen, maar eenduidig of coherent zijn we allermint. Noodgedwongen strompelen we in een wereld die meer een spiegelpaleis lijkt dan een landkaart. Waar we grenzen bevroeden, treffen we enkel vloeibaarheid aan die ons aan niets anders dan onszelf overlevert en ons dwingt om telkens opnieuw te ontdekken wie we heel even zijn.

En als we naar adem happen in de maalstroom van nimmer aflatende identiteitsvorming, horen we de Sirenen die zingen over zekerheid, over veiligheid. Over nooit meer moeten twijfelen. Niet toegeven aan deze belofte is bijna bovenmenselijk. Massaal spoelen we aan op de stranden van illusie. Om even later weer bewust te worden.

Voor de ene roept de ordening, voor de andere de roes. Twee uithoeken van het strand dat niet is. De ordening kan de bevrijding van de chaos die in de roes schuilt niet ontkennen, hoogstens niet willen. De roes bevrijdt zich evenmin uit een orde die zich weer aandient, telkens de verdoving verdamp.

Mensen leren niet echt hoe een evenwicht te scheppen waarin de vele gezichten van hun zijn zichtbaar zijn en de tegenspraak hoorbaar blijft. Eerder worden we gedwongen om uit de onmogelijkheid te kiezen en te negeren wat achterblijft. We duwen weg, in de gedochten van de geest waarvan wij alleen weten. Tot we vergeten dat we onze kelders vulden met stukjes van ik. We plooiën ons naar de verwachtingen van de ander en betreden het toneel met onze mooiste pluimen en spelen het stuk waaraan we zelf amper schrijven.

Niemand speelt ooit slechts één stuk. We haasten ons van het ene toneel naar het andere en waken erover steeds weer het juiste kostuum aan te trekken, de juiste tekst te declameren en vooral niets te tonen dat er niet thuishoort. We zijn minnaar als we op het toneel van de liefde staan en hopen dat de attributen die we nodig hebben op het toneel van de arbeid onzichtbaar blijven.

Peter Muyshondt verrast. Hij kent de regels van het spel dat hij met overtuiging verdedigt. Die kennis zou hem moeten aanzetten om de paradoxen die erin besloten liggen te ontkennen, of minstens te negeren. Hij kent de sluiptwegen door het mijnenveld van de geschreven regels van het boek van de orde en de ongeschreven regels die de auteurs van dat boek hanteren om te kunnen ademen in het keurslijf dat ze dagelijks opnieuw toesnoeren. Hij heeft alles wat nodig is om de Bühnes die zijn leven vormgeven van elkaar gescheiden te houden, om de verwarring te minimaliseren. Zelfs het uniform. Met de strepen, verdiend en toegewezen.

Peter Muyshondt verbaast omdat hij luidkeels gehoor geeft aan zijn nood om de tegenspraak in zijn leven te begrijpen. Peter, de vertegenwoordiger van orde, gaat de ontmoeting met Peter, de broer van chaotische roes, niet langer uit de weg. Zijn zoektocht is een lering. Hij had die voor zichzelf kunnen houden, of behoedzaam gedeeld met de vrouw die hem ziet en daarom graag ziet. Misschien had hij een paar boezemvrienden deelgenoot kunnen maken. Peter had twee Peters gescheiden kunnen houden en zo het koor van zijn levens het comfort van de geveinsde onwetendheid gegund. Werd hij maar niet gehinderd door menselijkheid, die hem dwingt vragen te stellen. Over wie hij zou geworden zijn, was

hij Tom en Tom hem geweest. Over wie de ene het recht geeft de ander af te rekenen om de roes. Over de schijn die opgewekt wordt door scherpe grenzen die alleen in veroordeling bestaan. Over de noodzakelijkheid en de kwalijkheid van ordening.

Peter Muyshondt heeft geleerd over de roes die verborgen ligt in verkrampde orde en regelmaat en over de regelmaat die de chaos van roes aanstuurt. Hij weet nu dat goed en kwaad zijn als de namiddag die uiterst traag avond wordt om onzichtbaar te veranderen in de nacht. In die uren houdt Peter zich op. Daar is ook Han Zinzen. Die weet ook van de dag en van de nacht en van de grenzen. Als Peter spreekt, weet Han waarover het gaat en welke woorden nodig zijn om de anderen ook te doen begrijpen. Want dat is wat Peter wil. Hij wil begrijpen en weten dat de anderen dat ook doen. Daaruit werd dit boek geboren. Een boek dat moest geschreven worden. Een boek dat u nu moet lezen, zodat ook u weet.

Ben Caudron

Het einde van de pelgrimstocht

De Nederlandse voetbalclub Go Ahead Eagles kwam op 22 juli 2006 op bezoek bij Germinal Beerschot in het Olympische stadion op het Kiel. En het was al een verdomd warme dag. Het bier vloeide rijkelijk en naarmate de wedstrijd vorderde, steeg de spanning. Als pelotonscommandant had Peter de verantwoordelijkheid over de arrestatie-eenheden die zich in burger tussen de harde supporterskernen begeven en met doelgerichte technieken individuele reischoppers eruit halen en neutraliseren. De wedstrijd eindigde op 1-0 en als bij wonder bleef alles min of meer rustig. Maar enkele Nederlandse heethoofden vonden het nodig de nederlaag, ook al ging het om een vriendschappelijke wedstrijd, te gaan verzuipen in een café op de VIIde Olympiadelaan. De alcohol en de warmte deden hun werk naar behoren en de gemoeieren raakten danig verhit. Via de radio had Peter opdracht gekregen om de amokmakers uit het café te halen en hen te begeleiden naar hun autobus omdat er aanwijzingen waren dat de kleine schermutselingen op rellen zouden kunnen uitdraaien. Zeker als de Kielse Ratten lucht zouden krijgen van de onregelmatigheden op hun eigen territorium. Peter en zijn collega's hadden in de verste verte geen zin in rellen. Het was zondagavond en bloedheet. Het einde van het weekend moest in schoonheid genomen worden. Agenten in burger trokken naar het café, zochten enkele cruciale figuren uit en praatten erop in. Eens de supporters in de smiezen kregen dat er politiemannen onder hen waren, kalmeerden ze snel. Mak als lammetjes, met her en der een zwart schaap, verplaatsten ze zich naar de bus en vertrokken zonder gevechten of vernielingen terug naar Deventer.

Tegen een uur of elf vleide Peter zich moe, maar voldaan in de sofa met een flesje bier. De kinderen lagen al lang in bed. Fanny schurkte zich behaaglijk tegen hem aan en zo bespraken ze de wedervaren van de afgelopen twaalf uur. De drukte van de dag loste op in de zwoele zomerlucht en spieren en gedachten ontspannen zich. De hectiek van een alledaags huisgezin ruimde even plaats voor een alles omvatende rust. Even genieten nog, vooraleer de maandag en het daarbij horende doldraaiende circus zich weer aandienden.

De telefoon ging. Een lichte domper. Fanny stond recht. Peter had een hekel aan telefoons opnemen. Zeker op de weinige gelukzalige momenten die hij met zijn vrouw kon delen.

‘Hallo?’ Gehuil en gesnik.

‘Hallo? Jacqueline? Ben jij dat?’ Nog meer gehuil en gesnik. Jacqueline probeerde zich te beheersen, probeerde woorden te zoeken.

‘Hij... hij... hij is dood.’ Ze geraakte opnieuw verstrikt in de emoties, haar keel dichtgesnoerd. Fanny begreep er niets van.

‘Wie is er dood?’ Fanny wist dat Willy gezondheidsproblemen had. Iets met zijn hart. Maar daar werd nooit veel over gesproken. Toch niet luidop.

‘T... T... Tom is dood.’ Het werd even helemaal zwart voor Fanny’s ogen. Tom dood? Hoe kan dat nu? Tom zat al drie maanden in het afkickcentrum. Hij was nog nooit zo lang opgenomen geweest. Hij deed het goed, was gezond, deed veel aan sport. Peter was hem een week of twee geleden nog gaan bezoeken. In het kleine kantoortje, vooraan bij het onthaal. Een ongezellige ruimte, maar Tom zat er te blaken van gezondheid en liet trots zijn halters zien waarmee hij dagelijks oefende. Peter herkende de halters maar al te goed. ‘Die zijn van mij!’ had hij gezegd, waarop Tom har-

telijk moest lachen en het daarmee expliciet toegaf. Hij was opnieuw even breed als Peter geworden.

Tom was op de goede weg en de hoop dat hij het deze keer zou halen was nog nooit zo groot geweest. Hoe kon hij dan dood zijn? Fanny bracht de telefoon naar Peter. Ze kon het zelf niet zeggen. Wou het zelf niet zeggen.

‘Het is je moeder,’ fluisterde ze bijna onhoorbaar. Peter was zich van geen kwaad bewust, maar voelde de onheilspellende geladenheid.

‘Moeder?’ Door het helse verdriet heen en met horten en stoten vertelde Jacqueline hem het nieuws. Peter hing aanvankelijk als politieman aan de telefoon, niet beseffend of aanvaardend dat zijn broer er niet meer was. Hoe, wat, waar, wanneer? Feiten. Hij moest de feiten kennen. Die waren belangrijker dan om het even wat. Wat kon je in godsnaam doen zonder de feiten?

‘De politie is daarnet langs geweest,’ snikte Jacqueline. “‘Uw zoon is gestorven in Bergen-Op-Zoom,” zeiden ze.’

Peter kon geen woord uitbrengen, stamelde enkele on-samenhangende lettergrepen. Fanny kwam zwijgend naast hem zitten. Een traan biggelde over zijn wang. En nog een. Hoe meer het besef tot hem doordrong, hoe harder hij begon te huilen. Het verdriet kroop samen met een torenhoog schuldgevoel als een wurgslang over zijn rug naar omhoog en kronkelde zich rond zijn brede nek om die vastberaden dicht te knijpen. Waarom wist hij niets? Waarom was hij niet bij Tom? Waarom heeft hij Tom niet tegengehouden?

Tom die al meer dan vijftien jaar verslaafd was aan tal van middelen, maar vooral aan heroïne, en zijn makkers Erdjan, ook een smackjunk, en Herman, een alcoholverslaafde die in de roes even goed bevriend was met cocaïne, hadden na drie

maanden therapie een weekend vrijaf verdiend. Ze zouden gaan zeilen in Noord-Holland waar ze een jacht, inclusief kapitein, hadden gereserveerd. Dat is althans wat ze verteld hadden in het afkickcentrum. Maar in de voormiddag van de nationale feestdag hadden ze na aankomst in Gent de stad ontriefd van haar volledige voorraad heroïne en cocaïne. Van daar ging het naar Antwerpen om nog meer drugs in te slaan. Veel was niet genoeg. In Bergen-Op-Zoom huurden ze een hotelkamer omdat ze te stoned waren om nog verder te rijden. Op zondag zijn ze de auto in gestapt en naar een plein gereden waar ze zichzelf een cocktail van heroïne, cocaïne, wodka en gin hebben toegediend. Waar Erdjan en Herman niet van op de hoogte waren, was dat Tom al enkele weken zijn medicijnen, die hij in het ontwenningencentrum kreeg om de fysieke afkickverschijnselen draaglijk te maken, had opgespaard. Die pillen had Tom bij wijze van aperitief met een halve fles wodka naar binnen gewerkt. De heroïne had hij dan nog eens hoogst ongelijk verdeeld. Erdjan had hooguit een derde gekregen. Wat erop zou kunnen wijzen dat Tom een plan had. Het gebeurt wel vaker dat iemand die geen licht meer ziet aan het einde van de tunnel zich voorbeeldig gedraagt en het voor de omgeving laat uitschijnen dat er een einde aan de martelgang komt. En het einde kwam, zij het enigszins anders dan een therapie vooropstelt.

De benepenheid van de auto, de verzengende hitte en de dope maakten dat Tom en Erdjan buiten westen geraakten. Herman, die geen heroïne had genomen, wist zich uit de auto te murwen en panikeerde. Enkele voorbijgangers zagen het verzopen figuur spastische bewegingen maken en hoorden hem oerklanken uitbrengen. Ze naderden de auto, ontdekten de twee lichamen en contacteerden onmiddellijk de hulpdiensten. De ambulanciers slaagden erin om Erdjan

weer tot leven te brengen, maar Tom besloot in de ziekenwagen de reanimatie te laten voor wat ze was en de definitieve oversteek naar de andere kant te maken. Zijn pelgrimstocht eindigde in Bergen-Op-Zoom op 22 juli 2006.

Rond twee uur in de nacht suggereerde Fanny om wat te slapen. Ze nam Peter bij de hand de trap op. In de slaapkamer deed hij op automatische piloot zijn kleren uit en ging op bed liggen toen de woede zich bij het verdriet en de schuld voegde. Als een waanzinnige begon hij te slaan op het hoofdkussen, op de matras, weer op het hoofdkussen. 'Wat heb ik gedaan? Het is voorbij. Het is voorgoed voorbij! En het is mijn schuld! Jarenlang heb ik hem alleen willen zien als het goed ging, maar hem aan zijn lot overgelaten als het slecht ging. Waarom was ik daar zo koppig in? Wat heb ik daarmee bereikt? Hij is dood. Hij is zo dood als een pier! FUCK!' Hij viel stil, zijn hoofd begraven in het hoofdkussen. Zijn armen slap naast zijn lichaam. Fanny streelde zacht over zijn kruin. Zonder iets te zeggen stond hij weer op, ging naar beneden, schonk zich een glas whisky in en ging in het duister zitten. Starend in het niets, omringd door de donkerste gedachten.

Top Tom

In het begin van de jaren 90 waaide vanuit Amerika een nieuwe muzikale wind over het continentale Europa. De hiphop, ontstaan op het einde van de jaren 70, in de arme en voornamelijk zwarte *projects* van grote Amerikaanse steden, waarbij er ritmisch gerijmd werd op gesampled melodieën en computergestuurde ritmes, werkte aanstekelijk op straatjongeren die zich herkenden, of wilden herkennen in de teksten. Maar de grote doorbraak van hiphop in al zijn mogelijke vormen werd veroorzaakt door verveelde, blanke middenklasse jongeren die het geld hadden om de muziek daadwerkelijk te kopen en van hiphopartiesten weergaloze sterren te maken. Deze jongeren luisterden naar hiphop terwijl ze met hun skateboards halsbrekende toeren uithaalden in *bowls* en *halfpipes*.

Het skaten in combinatie met de opzweepende rijmen en ritmes van de hiphop, de daarbij horende graffiti, de tribal tatoeages, de blingbling, de grootspraak, de ondergrondse tegenbeweging die al lang mainstream geworden was, maar toch nog een vleugje spanning en rebellie in zich had, het had ook een grote aantrekkingskracht op veertien-, vijftienjarige jongeren zonder al te veel ouderlijk toezicht in Schilde. Het gevoel los van de wereld te zijn, niet hoeven te beantwoorden aan eisen en regels, de eigen skills tonen en perfectioneren zonder dat er per se een medaille tegenover staat, de kick die ervaren wordt als een nieuwe truc eindelijk lukt en de jeans die tot halverwege de kont hangt. Het was een levenswijze, een houding die Tom en zijn makkers uit de wijk heel erg aansprak.

Zij vormden een hechte vriendenclub. Allemaal snotapen

die, gefascineerd door de afwezigheid van hun mama's en papa's, de wereld begonnen te ontdekken. Met een skateboard onder de arm op de straten en pleintjes van een gezapige middenklasse, middenstandgemeente. Als Tom al niet het haantje-de-voorste was, was hij wel degelijk de grappigste, de vrolijkste, de meest intense en de grootste durfal. Op de speelweide van hun buurt hadden de vrienden zelf een *ramp* in elkaar getimmerd. Op die *ramp* ging het, zoals dat gaat tussen opgroeiende jongens, van snel naar hoog en van sneller naar hoger. Tom ging naar snelst en hoogst en probeerde dan om nog sneller en hoger te gaan, verloor de controle en het evenwicht, viel en brak zijn arm, waar hij, toen de ergste pijn weggetrokken was, ontzettend hard om moest lachen. Wat een rit! Tom lachte om alles. Bracht altijd iedereen aan het lachen. En als er iets niet grappig was, maakte hij het grappig. Heel de wereld was een grap en Tom stond bovenaan, op de top. Top Tom.

De gebroken arm was een handicap op het scoutskamp waar hij zijn totem zou krijgen. Tom was door Peter sterk aangemoedigd geweest om zich aan te sluiten bij de padvindders. In die periode had Tom nog een oneindige bewondering voor zijn oudere, sterkere broer waarmee hij vaak worstelde en waarvan hij dikwijls flinke meppen kreeg. Broederlijke meppen. Militaire meppen. Peter, in zijn militaire denkpatroon, dacht dat Tom daar hard van zou worden. Tom werd hard.

Een totem krijgen was een rituele scoutstraditie om iemand een roepnaam te geven die past bij zijn karakter en waarbij proeven moeten worden afgelegd. De kampplaats was gelegen in een bos in de buurt van Marche-en-Famenne, vlak naast een steile rotswand. Tom kreeg de opdracht om 's nachts iets eetbaars te gaan zoeken. Overdag had hij opgemerkt dat er op de rotsen bosbessenstruiken groeiden.